

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДВНЗ «ДОНБАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ДУХОВНОГО РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
НАУКОВО-ДОСЛІДНА ЛАБОРАТОРІЯ
ВЗАЄМОДІЇ ДУХОВНОГО Й ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ТА УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДОНЕЦЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ІНСТИТУТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ**

ВЗАЄМОДІЯ ДУХОВНОГО Й ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ВСТАНОВЛЕННІ ГАРМОНІЙНО РОЗВИНЕНОЇ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник статей за матеріалами
VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції**

Слов'янськ-Краматорськ 2019

УДК 37.015.3 : 796
В-406

В-406 Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості [Електронне видання]: збірник статей за матеріалами VI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (Слов'янськ, Україна, 21-22 березня 2019 р.) / гол. ред. В.М. Пристинський. Слов'янськ, 2019. 513 с. 100 електрон. опт. дисків (CD-R).

У збірнику представлено матеріали Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції «Взаємодія духовного й фізичного виховання в становленні гармонійно розвиненої особистості». У статтях обговорюються актуальні проблеми духовних цінностей фізичної культури і спорту в житті сучасної людини; соціальні функції фізичної культури і спорту у формуванні гармонійно розвиненої особистості, цінностей здоров'я і здорового способу життя; взаємозв'язку фізичного виховання, фізичної реабілітації й рекреації у збереженні здоров'я людини; формування здоров'язбережувального освітнього простору сучасного навчального закладу; інформаційно-комунікаційних технологій в забезпеченні фізичного виховання і спорту, здоров'я і здорового способу життя; психолого-педагогічні та медико-біологічні аспекти фізичної культури і спорту, спортивного тренування, адаптивного фізичного виховання; формування дискурсивно-проективної компетентності фахівця в галузі фізичної культури і спорту в контексті становлення у дітей та учнівської молоді гуманістичного світогляду.

Збірник статей адресовано фахівцям в галузі фізичної культури і спорту, спортивної і соціальної педагогіки, викладачам вищих навчальних закладів, студентам і магістрантам, учителям загальноосвітніх шкіл, усім зацікавленим особам.

Тексти статей представлено в авторській редакції. За якість та достовірність наданих матеріалів відповідальні автори.

Редакційна колегія:

Пристинський Володимир Миколайович – головний редактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Україна).

Ботагарієв Тулеген Аміржанович – доктор педагогічних наук, професор (Республіка Казахстан).

Блоцький Сергій Михайлович – кандидат педагогічних наук, доцент (Республіка Білорусь).

Гамалій Володимир Васильович – кандидат педагогічних наук, професор (Україна).

Духовний Лев Фішелевич – кандидат педагогічних наук, заслужений працівник фізичної культури і спорту України, відмінник освіти України, спеціаліст вищої категорії, вчитель-методист (Україна).

Ексудос Брайан – магістр в галузі “Спортивні ігри”, тренер-викладач ФК “Буенос” (Буенос-Айрес, Аргентина).

Злотнік Ірена – магістр в галузі “Туризм, фізична реабілітація“, тренер-викладач ArielPublicgroup (Петах Тиква, Ізраїль).

Качан Олексій Анатолійович – національний тренер з питань розвитку партнерства в спорті заради соціальних змін (Україна).

Крошка Світлана Андріївна – голова циклової комісії фізичного виховання, вчитель вищої кваліфікаційної категорії зі званням «вчитель-методист» (Україна).

Макаренко Світлана Іванівна – кандидат педагогічних наук, проректор з науково-методичної роботи (Україна).

Осіпцов Андрій Валерійович – доктор педагогічних наук, професор (Україна).

Пристинська Тетяна Миколаївна – магістр фізичного виховання, технічний редактор (Україна).

Слабоуз Вікторія Василівна – кандидат філологічних наук, доцент (Україна).

Тертов Олег – Майстер спорту України з рукопашного бою, тренер спортивного клубу «Mixfight» (Мадрид, Іспанія).

Хацаюк Олександр Володимирович – Заслужений тренер України з кікбоксингу, Майстер спорту України з бойового самбо, магістр зі спеціальності «Олімпійський та професійний спорт» (Україна).

Наукові консультанти:

Омельченко Світлана Олександрівна – доктор педагогічних наук, професор, ректор ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»;

Шевченко Галина Павлівна – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України, директор Науково-дослідного інституту духовного розвитку людини Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля.

Рецензенти:

Бойчук Ю.Д. доктор педагогічних наук, професор, проректор Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

Бабич В.І. доктор педагогічних наук, професор ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»

Рекомендовано вченою радою ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет” (протокол № 7 від «28» лютого 2019 р.).

© Колектив авторів, 2019
© ДВНЗ “Донбаський державний педагогічний університет”
© Донецький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти

Ботагариев Т.А. Азаматова Ж.Н.	Научно-методические аспекты использования электронного учебника в учебном процессе по предмету «Физическая культура» в колледже	348
Книш С. І.	Основні компоненти професійної підготовки майбутніх фіхівців з фізичної реабілітації до роботи зі спортсменами	355
Кравченко А.А. Пристинський В.М.	Професійна особистість тренера в забезпеченні якості спортивної підготовки	361
Любчич Р.І.	Методи застосування слова та забезпечення наочності офіцером НГУ як педагогом в процесі фізичного виховання	364
Самсонов Ю.В. Мартинів І.В. Белошенко Ю.К.	Візуальне мислення як фактор успішності кульової стрільби	372
Сліпецький В.П.	Сучасні вимоги і шляхи удосконалення процесу підготовки майбутніх вчителів фізичної культури	378
Суббота С.Г. Пристинська Т.М. Маляренко Д.В.	Вплив стилю керівництва на психологічний клімат та міжособистісні стосунки у спортивній команді.....	385
Тесленко А.О. Долинний Ю.О.	Професійна підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту	391
Хатунцева С.М. Кара С.І.	Актуальні проблеми підготовки вчителя-реабілітолога	395
Хуртенко О.В. Дмитренко С.М.	Характеристика професійної діяльності інструктора тренажерної зали	399
Чернишенко Т.М. Хоронжевський Л.Є.	Характеристика ритму студентів факультету фізичного виховання і спорту	405
Шандригось В.І. Шандригось Г.А.	Оглядово-методичні заняття у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту	409

Оглядово-методичні заняття у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту

Шандригось В.І., Шандригось Г.А.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка (Тернопіль, Україна)

В статті розглядаються проблеми викладання спортивно-педагогічних дисциплін. Метою дослідження є аналіз місця і значення оглядово-методичних занять у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Оглядово-методичні заняття є значимою формою підвищення рівня професійної підготовки студентів зі спортивно-педагогічних дисциплін і спрямовані на створення логічно завершеної системи знань. Даний вид занять проводиться з метою вдосконалення методики організації і проведення занять, засвоєння найбільш ефективних методичних прийомів, становлення єдності в розумінні і методиці навчання руховій дії.

Ключові слова: спортивно-педагогічні дисципліни, оглядово-методичні заняття, професійна підготовка, майбутні фахівці з фізичної культури і спорту.

Problems of teaching sport-pedagogical subjects are discussed in the article. The aim of the study is to analyze the place and importance of overview and teaching classes in the training of future specialists of physical culture and sports. Survey methodology training is a significant increase in the form of training students to sports and educational courses, aimed at creating a logically complete system of knowledge. This type of training is aimed at improving methods of organizing and conducting classes, learning the most effective teaching methods, establishment of unity in understanding and learning methods for motor action.

Key words: sports and educational discipline, overview and methodological studies, training, future specialists of physical culture and sports.

Вступ. Важливою ланкою в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту є цикл спортивно-педагогічних дисциплін (СПД). Саме у цьому циклі формуються професійно важливі теоретичні знання та практичні уміння. І від того, як вони будуть сформовані у майбутнього фахівця, залежить успішність його професійної діяльності [3, 4].

На думку багатьох вчених сьогодні недостатньо уваги приділяється методичній підготовці майбутнього вчителя, мало використовуються методи активізації пізнавальної діяльності студентів і формування творчого ставлення до оволодіння майбутньою професією [1, 2, 4].

Науковці [4, 5] у своїх працях відзначають, що методика навчання різноманітним фізичним вправам є одним з основним напрямків у підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Позитивний результат можна досягнути лише за умов розумного та доцільного керівництва викладача і свідомої участі студентів у цьому процесі. При цьому якість вивчення СПД залежить від застосування ефективних форм і методів організації та проведення навчально-виховного процесу студентів [3].

Виходячи із вище зазначеного, **метою дослідження** є аналіз значення оглядово-методичних занять у професійній підготовці майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Із **методів дослідження** ми використовували теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. Як уже зазначалось, СПД є однією з основних ланок професійної підготовки фахівців на факультеті фізичного виховання.

Основною формою проведення СПД є **практичне заняття**, адже в процесі практичних занять формується професійна майстерність майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту. Практичні заняття з СПД спрямовані на забезпечення свідомого оволодіння студентами руховими уміннями і навичками, які складають техніку і тактику певного виду спорту, методикою навчання і тренування, організацією і управлінням навчальним процесом. Під час практичних занять здійснюється оволодіння студентами прийомами техніки і тактичними діями, комплексом імітаційних, підготовчих, підвідних і спеціальних вправ відповідно до специфіки певного виду, індивідуальних можливостей і нахилів студентів, визначається характер їх самостійної роботи. Перевіряється рівень практичних умінь і навичок.

Оглядово-методичні заняття є досить важливою формою підвищення рівня професійної підготовки студентів з предметів циклу СПД. Як різновид практичних занять, ці заняття спрямовані на поглиблене вивчення студентами

техніки, тактики певного виду спорту і методики навчання та тренування найбільш важливих вправ, дій, які мають місце в шкільній програмі.

Оглядово-методичні заняття спрямовані на створення логічно завершеної системи знань. Вони проводяться з метою відпрацювання методики організації і проведення занять, засвоєння найбільш ефективних методичних прийомів, становлення єдності в розумінні і методиці навчання вправи.

На жаль, на сьогоднішній день, оглядово-методичні заняття не часто практикуються викладачами з СПД, а інколи й не передбачені у змісті навчальних програм.

Відсутність чітких рекомендацій призводить до того, що на практиці ми часто зустрічаємось з малозрозумілою формою, так званими «методичними заняттями», типу гібрид: оглядово-методичні плюс навчальна практика [1, 5].

Ідея оглядово-методичних занять полягає в тому, щоб завершити етап навчання окремих технічних прийомів або тактичних дій з метою узагальнення певного розділу навчального матеріалу. Обговорити важливі елементи техніки, послідовність навчання, цілеспрямований підбір засобів і методів з визначенням місця даного технічного прийому, або тактичної дії в шкільній програмі.

За допомогою оглядово-методичного заняття викладач озброює студента вмінням правильно поставити завдання з початкового навчання певної вправи.

Оглядово-методичні заняття повинні плануватися у графіку проходження курсу, в робочих навчальних програмах дисциплін. До цих занять необхідно мати чітко розписану методичну розробку, в іншому випадку вони не будуть ефективними і зведуться до розмов «про все потроху». Як правило, оглядово-методичне заняття з СПД рекомендують [5] проводити за наступною схемою:

1. Характеристика вправи (елемента), що вивчається:
 - де і коли почала застосовуватись;
 - зв'язок з іншими елементами (вправами);
 - позитивний і негативний перенос;
 - місце в загальній системі вправ;

- вплив на організм.
2. Опис техніки (аналіз техніки):
 - вихідне положення, напрям руху;
 - основні і додаткові елементи техніки.
 3. Методика навчання вправі (елементу):
 - послідовність навчання;
 - полегшення умов виконання;
 - допомога і страхування;
 - конкретні особливості методики;
 - цілеспрямовані методичні прийоми (по етапах навчання).
 4. Місце вправи (елемента) в шкільній програмі:
 - в якому класі (класах) вивчається;
 - кількість уроків, необхідних для вивчення;
 - освітні завдання на кожний урок;
 - набір засобів (поурочно);
 - цілеспрямований розподіл цих уроків протягом навчального року.
 5. Заключення (відповіді на запитання студентів).

На оглядово-методичних заняттях розглядається орієнтовний перелік питань, відповідно до якого студент повинен:

- знати, з яких частин складається навчальне заняття, його тривалість і завдання кожної частини;
- знати і вміти провести навчання вправі згідно методичної послідовності;
- назвати і показати спеціальні вправи з певного розділу, що вивчається;
- знати методика навчання вправи;
- вміти підбирати засоби до завдань методики навчання;
- назвати, показати, вміти провести навчання виду спорту;
- знати і вміти провести контроль і самоконтроль в процесі занять фізичними вправами.

Оглядово-методичні заняття проводяться і контролюються викладачем. В ході занять застосовуються парний, груповий і інші способи набуття методичних умінь і навичок, що дозволяють одночасно виконувати завдання максимальній кількості студентів. Керівник заняття втручається в дії студентів у випадках значних порушень у методиці навчання. В кінці заняття робиться розбір і оголошуються оцінки.

Фахівці рекомендують [2] оглядово-методичні заняття з СПД проводити перед черговим проміжним контролем, перед підсумковим контролем знань, умінь студентів і педагогічною практикою в школі (ДЮСШ), що вписується в технологію професійної підготовки студентів зі спортивних дисциплін на факультетах фізичного виховання.

Слід зазначити, що якість процесу підготовки студента багато в чому залежить від професійного рівня викладача, умов проведення занять, ставлення студентів до процесу навчання.

Всі вище перераховані аспекти і є тими чинниками на основі яких і організовується та проводяться оглядово-методичні заняття з СПД.

Варто також зазначити те, що для ефективного проведення оглядово-методичних занять необхідна низка відповідних методичних матеріалів з усіх СПД (підручники, навчальні і методичні посібники, електронні навчально-методичні комплекси, інша навчально-методична література тощо). На заняттях повинні застосуватись сучасні технічні засоби (фото- і відеозйомка, комп'ютерна техніка тощо). Це дає можливість значно підвищити якість даного виду занять.

Висновки. Підсумовуючи вище зазначене, слід вказати, що даний вид занять є важливим елементом формування майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, а зважаючи на те що освіта розвивається з урахуванням нових напрямків її розвитку та інтеграції у європейський освітній простір є нагальною потреба забезпечення цих занять не лише змістовим наповненням, але й матеріально-технічним забезпеченням.

Даному типу занять практично не приділяється увага в науково-методичній літературі. Пошук Інтернет ресурсів дав посилання лише на кілька джерел в Україні і ще десяток посилань на праці фахівців з ближнього зарубіжжя (переважно навчальні і робочі програми). Це є підтвердженням того, що даний вид занять мабуть ще не має широкого розповсюдження і є недостатньо вивченим.

Список літератури

1. Кравчук Т.М. Особливості проведення навчальної практики зі спортивних дисциплін як однієї з форм професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури в другій половині ХХ ст. / Т.М. Кравчук // Теорія та методика фізичного виховання. – 2008. – № 3 (41). – С. 3-5.

2. Моржухина С.В. Педагогические условия совершенствования преподавания спортивно-педагогических дисциплин на факультете физической культуры и спорта: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08; 13.00.04 / С.В. Моржухина. – Калининград, 2007. – 21 с.

3. Пірус О. Формування готовності викладачів ВНЗ I-II рівня акредитації фізкультурного профілю до використання інтерактивних методів навчання на прикладі викладання дисципліни «Теорія і методика легкої атлетики» / О. Пірус // Молода спортивна наука України, 2011. – Т. 4. – С. 106-110.

4. Тимошенко О.В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх вчителів фізичної культури: монографія / О.В. Тимошенко. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2008. – 421 с.

5. Шиян Б.М. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту: навч. посіб. / Б.М. Шиян, В.Г. Папуша. – Харків: ОВС, 2005. – 208 с.